

SUN'YI INTELLEKT VA RAQAMLI MEDIA MUHIT SHAROITIDA PARLAMENT KOMMUNIKATSIYASINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI

Avazbek Arabboyev

Xalqaro Nordik universiteti magistratura bosqichi talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20505214>

Annotatsiya

Mazkur tezisda parlament axborot siyosatining zamonaviy transformatsiyasi, uning raqamli media muhitga moslashuvi hamda sun'iy intellekt texnologiyalarining ushbu jarayonga ta'siri tahlil qilinadi. Tadqiqotda parlament kommunikatsiyasining an'anaviy modeldan interaktiv va algoritmik boshqaruvga asoslangan yangi bosqichga o'tayotgani asoslanadi. Shuningdek, ijtimoiy tarmoqlarning siyosiy kommunikatsiya maydoniga aylanishi va bu jarayonda axborot siyosatining strategik ahamiyati yoritiladi.

Kalit so'zlar

parlament, axborot siyosati, raqamli transformatsiya, sun'iy intellekt, ijtimoiy tarmoqlar, algoritmik media, ochiqlik, raqamli kommunikatsiya, e-parlament, siyosiy muloqot.

Kirish

So'nggi yillarda global axborot makoni tubdan transformatsiyaga uchradi va bu jarayon davlat institutlarining kommunikatsion faoliyatiga ham bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Xususan, parlament axborot siyosati endilikda faqat ommaviy axborot vositalari orqali ma'lumot tarqatish funksiyasi bilan cheklanmay, balki fuqarolar bilan doimiy, ikki tomonlama va real vaqt rejimidagi muloqotni ta'minlovchi murakkab tizimga aylanmoqda. Raqamli media vositalarining kengayishi parlament faoliyatini ochiqlik va shaffoflik nuqtai nazaridan yangi bosqichga olib chiqdi.

Bugungi kunda parlament kommunikatsiyasi ijtimoiy tarmoqlar, mobil platformalar va raqamli yangiliklar ekotizimi orqali shakllanmoqda. Bu esa axborot siyosatining tezlik, interaktivlik va auditoriya segmentatsiyasi kabi yangi mezonlarga moslashishini talab etmoqda. Natijada, parlamentlar nafaqat axborot yetkazuvchi institut, balki jamoatchilik fikrini real vaqt rejimida tahlil qiluvchi va unga javob qaytaruvchi kommunikativ subyektga aylanmoqda.

Asosiy qism

Parlament axborot siyosatining zamonaviy bosqichi raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt integratsiyasi bilan tavsiflanadi. Bu jarayonda an'anaviy media yondashuvlar o'z o'rnini ma'lumotlarni avtomatlashtirilgan tahlil qilish, auditoriya xulq-atvorini o'rganish va kontentni algoritmik boshqarish tizimlariga bo'shatib bermoqda. Sun'iy intellekt vositalari parlament kommunikatsiyasida bir nechta muhim funksiyani bajaradi: birinchidan, katta hajmdagi axborot oqimini tahlil qilish va umumlashtirish; ikkinchidan, fuqarolar fikrini ijtimoiy tarmoqlardagi sentiment tahlil orqali aniqlash; uchinchidan, axborot tarqatish strategiyasini optimallashtirish. Bu esa parlament axborot siyosatini reaktiv emas, balki proaktiv modelga o'tkazmoqda.

Ijtimoiy tarmoqlar esa zamonaviy parlament kommunikatsiyasining eng muhim maydoniga aylangan. Ular orqali qonunchilik jarayonlari, parlament muhokamalari va siyosiy qarorlar bevosita jamoatchilikka yetkazilmoqda. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlar siyosiy kommunikatsiyada yangi muhit — “algoritmik jamoatchilik fikri”ni shakllantirmoqda. Bunda axborot tarqalishi foydalanuvchi xatti-harakatlari, platforma algoritmlari va kontentning emotsional ta'sir darajasi bilan belgilanadi. Natijada parlament axborot siyosati faqat mazmun

bilan emas, balki uning raqamli muhitdagi “ko‘rinish strategiyasi” bilan ham belgilanadigan bo‘lmoqda.

Ilmiy yangilik sifatida shuni qayd etish mumkinki, parlament axborot siyosati endilikda “sun‘iy intellektga tayangan kommunikativ boshqaruv modeli”ga o‘tmoqda. Bu modelda qarorlar qabul qilish jarayonida jamoatchilik fikrining raqamli izlari (digital footprint), ijtimoiy tarmoqlardagi reaksiyalar va onlayn muhokamalar tizimli ravishda tahlil qilinadi hamda parlament kommunikatsiya strategiyasiga integratsiya qilinadi. Bu yondashuv an‘anaviy bir tomonlama axborot uzatish modelidan farqli ravishda, adaptiv va o‘zini yangilab boruvchi tizimni shakllantiradi.

Shu bilan birga, raqamli muhitning rivojlanishi bilan dezinformatsiya, axborot manipulyatsiyasi va algoritmik bias kabi muammolar ham kuchaymoqda. Bu holat parlament axborot siyosatini nafaqat texnologik, balki institutsional jihatdan ham takomillashtirish zaruratini yuzaga keltiradi. Shu nuqtai nazardan, raqamli savodxonlikni oshirish, sun‘iy intellekt asosida ishlovchi monitoring tizimlarini joriy etish va ochiq ma‘lumotlar siyosatini kengaytirish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Xulosa

Parlament axborot siyosatining raqamli media muhitga moslashuvi zamonaviy siyosiy-kommunikatsion tizimlarning eng muhim transformatsion yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Bugungi global axborotlashgan jamiyatda parlamentlar nafaqat qonun chiqaruvchi institut sifatida, balki ochiq, interaktiv va doimiy kommunikatsiyaga asoslangan jamoatchilik bilan muloqot subyekti sifatida ham faoliyat yuritmoqda. Bu esa axborot siyosatining mazmunan chuqurlashuvi va texnologik jihatdan murakkablashuviga olib kelmoqda.

Raqamli media vositalari parlament faoliyatini jamoatchilikka yetkazish jarayonini tubdan o‘zgartirib, axborot uzatishning tezkorligi, ommaviyligi va vizuallashtirishini kuchaytirdi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlar parlament kommunikatsiyasining asosiy platformalaridan biriga aylanib, fuqarolar bilan bevosita muloqot qilish, ularning fikrini tezkor o‘rganish va siyosiy qarorlar yuzasidan jamoatchilik reaksiyasini tahlil qilish imkonini bermoqda. Natijada parlament axborot siyosati bir tomonlama axborot tarqatish modelidan ko‘p yo‘nalishli, interaktiv va teskari aloqaga asoslangan tizimga o‘tmoqda.

Sun‘iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi esa ushbu jarayonni yangi bosqichga olib chiqmoqda. AI asosidagi tahlil tizimlari parlamentga katta hajmdagi axborot oqimini qayta ishlash, ijtimoiy tarmoqlardagi jamoatchilik kayfiyatini (sentiment) aniqlash va kommunikatsion strategiyalarni optimallashtirish imkonini bermoqda. Bu esa parlament axborot siyosatini intuitiv yondashuvdan ma‘lumotlarga asoslangan (data-driven) boshqaruv modeliga aylantirmoqda. Shu nuqtai nazardan, sun‘iy intellekt parlament kommunikatsiyasining nafaqat texnik vositasi, balki strategik boshqaruv instrumenti sifatida shakllanmoqda.

Shu bilan birga, raqamli muhitning kengayishi bir qator yangi chaqiriqlarni ham yuzaga keltirmoqda. Xususan, dezinformatsiya, axborot manipulyatsiyasi, algoritmik cheklovlar va auditoriyaning fragmentatsiyasi parlament axborot siyosatining samaradorligiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Bu holat parlament institutlaridan nafaqat texnologik yangilanishni, balki institutsional moslashuv va axborot xavfsizligi bo‘yicha kompleks yondashuvni ham talab etadi.

Kelgusida parlament axborot siyosati yanada integratsiyalashgan raqamli ekotizim sifatida rivojlanishi kutilmoqda. Bunda sun‘iy intellekt, katta ma‘lumotlar (Big Data), avtomatlashtirilgan tahlil tizimlari va ijtimoiy media monitoringi o‘zaro uyg‘unlashgan holda ishlaydi. Natijada

parlament faoliyati yanada ochiq, tezkor va jamoatchilik ehtiyojlariga moslashuvchan bo'lishi ta'minlanadi.